

C15 – ECO2

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

6 oktober 2005

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ECONOMIE, WERK EN SOCIALE ECONOMIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de effectiviteit van de Vlaamse weerwerkpremie	1
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de overheveling van de professionele integratie van personen met een handicap naar de VDAB	4

Voorzitter: mevrouw Trees Merckx-Van Goey

Vraag om uitleg van de heer Jan Laurys tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de effectiviteit van de Vlaamse weerwerkpremie

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, sedert 1 juli 2005 is het besluit van de Vlaamse Regering tot invoering van de hertewerkstellingspremie van kracht. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan maatregel 3 van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord 2005-2006.

De benaming van de premie werd uiteindelijk 'weerwerkpremie'. Krachtens dit besluit kunnen alle werknemers van 50 jaar en ouder, met 25 jaar beroepsanciënniteit en tewerkgesteld in een bedrijf dat in moeilijkheden verkeert of geherstructureerd wordt en die ontslagen worden zonder met brugpensioen te gaan, aanspraak maken op een premie van 150 euro bruto gedurende 12 maanden indien deze werknemer binnen de 12 maanden via een herplaatsingsprocedure door een andere werkgever wordt tewerkgesteld.

De bedoeling is oudere werknemers aan te zetten hun loopbaan niet voortijdig stop te zetten en hun inspanningen te ondersteunen om zich na een ontslag te laten begeleiden in de zoektocht naar een nieuwe tewerkstelling. Vanuit verschillende hoeken is me gemeld dat op federaal niveau een gelijkaardige regeling bestaat. Via de RVA kan een werknemer, ouder dan 50 jaar en met ten minste 20 jaar beroepsverleden, recht hebben op een 'werkhervattingstoeslag' als hij het werk hervat in loondienst of als statutair personeelslid. Voorwaarde is wel dat die werknemer minstens één keer een anciënniteitstoeslag is toegekend, dat wil zeggen: de werkloze moet minstens 12 maanden werkloos zijn. Deze premie van 165,62 euro kan in principe wel onbeperkt in de tijd worden ontvangen, en wel zolang de tewerkstelling duurt.

Dat leidt tot een vreemde toestand voor de werkzoekende boven de 50 jaar. Het is niet uitgesloten dat hij of zij de berekening maakt, opteert voor de federale

regeling en pas na een jaar werkloosheid terug gaat werken. Dat levert hem immers gedurende langere tijd een maandelijks premie op. Heel veel succes heeft de federale premie wel niet, want van januari tot mei 2005 zijn in Vlaanderen slechts 150 premies aangevraagd. Vorig jaar waren het er zelfs maar 298. Een weliswaar zeer slechte bron, de heer Xavier Verboven, stelt dat er in totaal 953 premies zijn aangevraagd.

Niet alleen doen deze cijfers vragen rijzen over de effectiviteit van de weerwerkpremie, maar bovendien lijken beide maatregelen elkaar tegen te werken. Hebben de bedenkers van de Vlaamse premie niet gemerkt dat beide maatregelen elkaar neutraliseren? Mijnheer de minister, welke maatregelen overweegt u om ervoor te zorgen dat de weerwerkpremie alleszins succesvoller is dan de federale werkhervattingstoeslag?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, de weerwerkpremie moet ervoor zorgen dat bij herstructureringen de getroffen oudere werknemers worden gemotiveerd om onmiddellijk in een begeleidingstraject te stappen, zodat hun hertewerkstellingskansen worden vergroot. De praktijk leert immers dat bij herstructureringen de begeleiding van de getroffen werknemers zo snel mogelijk moet beginnen om nieuwe tewerkstellingsperspectieven te creëren. Hoe langer de inactiviteit duurt, hoe groter de afstand tot de arbeidsmarkt immers wordt. Voor oudere werknemers leidt dit vaak tot een definitieve – mentale – uitstap uit de arbeidsmarkt. De weerwerkpremie wil daarom een vlotte overstap van werk naar werk aanmoedigen en vermijden dat oudere werknemers langdurig werkloos worden.

De federale werkhervattingstoeslag heeft een andere bedoeling. Deze maatregel is gericht op oudere langdurig werklozen die minstens een jaar in de werkloosheid zitten. De weerwerkpremie is een preventieve maatregel. Het is een incentive bij herstructureringen, terwijl de federale werkhervattingstoeslag meer een algemene, curatieve aanpak beoogt. Als incentive is de toekenning van de weerwerkpremie daarom beperkt in de tijd. Als we aan dat instrument

sleutelen, dan wil ik alleszins het tijdelijke karakter ervan behouden.

Kortom, beide maatregelen zijn qua finaliteit en eigenlijk ook qua doelgroep geen rechtstreekse concurrenten. Het is echter uiteraard niet uitgesloten dat ze elkaar negatief beïnvloeden als mensen inderdaad de berekening maken die de heer Laurys hier maakt. Of dat gebeurt, zal de evaluatie van de toepassing van de weerwerkpremie moeten uitwijzen. Ik moet hier wel zeggen dat in het kader van het eindloopbaandebat in de federale nota's wordt voorgesteld om de werkhervattingstoelage onmiddellijk toe te kennen, zonder de verplichte minimale werkloosheidsduur van 1 jaar. Indien dit zou gebeuren, zou echt een overlapping met de weerwerkpremie ontstaan. In dat geval moeten we de situatie echt eens evalueren.

Om die reden heb ik de premier gevraagd om, van zodra op het federale niveau een kader is bepaald, tot een zeer precieze afstemming tussen de federale overheid en de regionale overheden te komen. Ik begrijp dat die afstemming op dit ogenblik niet tot stand kan komen. De federale overheid voert momenteel immers moeilijke onderhandelingen. Toch heb ik dit al eens ter sprake gebracht. Er zijn al contacten tussen onze respectievelijke medewerkers geweest. De premier heeft me beloofd om, van zodra de federale overheid een kader heeft opgesteld, grondig overleg te plegen over de praktische uitvoering. We moeten tot een afstemming komen en doublures vermijden. Tijdens mijn contacten met de premier heb ik de woorden 'afstemming' en 'doublures' trouwens verschillende keren letterlijk gebruikt.

De vraag naar het succes van deze maatregel is absoluut voorbarig. Eerlijk gezegd ga ik er niet van uit dat er nu al enig succes is geboekt. Daarvoor lijkt het me nog te vroeg. We moeten deze maatregel kenbaar maken. Daar zijn we al mee begonnen. De betrokken bemiddelaars van de VDAB, met name de sociale-interventieadviseurs, en de verantwoordelijken voor het Herplaatsingsfonds binnen de Vlaamse administratie promoten de weerwerkpremie systematisch. De sociale partners, die deze maatregel in het kader van het Vlaams Werkgelegenheidsakkoord mee in het leven hebben geroepen, hebben hun leden via hun communicatiekanalen in kennis gesteld van de weerwerkpremie. Er is tevens een speciale website gecreëerd waar iedereen informatie kan vinden. Eerstdaags zal, aanvullend op de bestaande flyer, een nieuwe brochure ter beschikking worden gesteld. In die brochure wordt de maatregel nogmaals uitvoerig toegelicht.

Ik zou hier nog een algemene bedenking naar voren willen brengen. Eigenlijk zijn de Vlaamse weerwerkpremie en de federale werkhervattingstoelage bondgenoten. Ze dienen dezelfde fundamentele doelstelling, namelijk oudere werknemers aan de slag krijgen. Het succes van beide maatregelen is natuurlijk afhankelijk van de vraag of we erin zullen slagen de bestaande uitstapsystemen, zoals het brugpensioen, te beperken. Indien we mensen bij een passieve uitstap een relatief aantrekkelijk alternatief aanbieden, zullen de incentives niet goed werken. Volgens mij is dit de reden waarom de federale werkhervattingstoelage tot op heden geen grote vlucht heeft genomen. De incentive om aan het werk te gaan, is groter geworden. Zolang systemen als het brugpensioen bestaan, blijft de incentive om niet aan het werk te gaan natuurlijk ook groot. We moeten hier echt aan sleutelen.

We moeten nog met een ander gegeven rekening houden. We beschikken over instrumenten als de weerwerkpremie en de werkhervattingstoelage. De inperking van de negatieve incentives vormt de inzet van het federale eindloopbaandebat. We moeten er echter ook in slagen vacatures voor de oudere werknemers los te weken. Dat is een kwestie van bemiddelingstechnieken. We moeten de specifieke doelstellingen van de arbeidsbemiddeling van de VDAB verder op punt zetten. Dat speelt ook een rol.

Mij lijken beide instrumenten alvast veeleer complementair dan contradictorisch. Aangezien de maatregel nog maar pas van start gaat, kan de weerwerkpremie momenteel nog haast geen succes hebben geboekt. Het toekomstig succes is afhankelijk van de resultaten van de discussie over de uitstapsystemen die op het federale niveau wordt gevoerd. Bovendien moeten we, naast degelijke financiële incentives, over een degelijk bemiddelingsbeleid beschikken. We moeten de oudere werknemers effectief vacatures kunnen voorschotelen.

Ik vind de vraag van de heer Laurys belangrijk. De vraag of we bepaalde instrumenten als samenhangend of als concurrerend moeten beschouwen, houdt me nogal bezig. Ik hoop dat we hier in de loop van de komende maanden vanuit een constructieve invalshoek aan kunnen voortwerken.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik ben enkel bekommerd om de manier

waarop de maatregel bekend zal worden gemaakt. Of de maatregel efficiënt en effectief zal zijn, is hiervan afhankelijk.

Ik ben niet overtuigd over de concurrentie tussen beide maatregelen. Volgens de minister zijn de maatregelen elkaars bondgenoot. Volgens mij klopt dit niet. Werknemers die de weerwerkpremie aanvragen, worden eigenlijk van hun 51 jaar tot hun 60 jaar gestraft. In feite verliezen ze 165 euro per maand. Dat is een probleem. Ik kan me voorstellen dat de minister hier niet aan heeft gedacht en dat hij dit nog moet rechtzetten. Indien iemand onmiddellijk na een herstructurering wordt tewerkgesteld, zal er allicht geen probleem zijn. Ik kan me echter voorstellen dat iemand na een paar maanden werkloosheid de afwijging maakt en besluit nog wat te wachten.

Minister Frank Vandenbroucke: Er is een element waar de mensen misschien te weinig rekening mee houden. Hoe langer iemand werkloos is, hoe kleiner zijn kansen worden om weer werk te vinden. Dat is misschien zelfs aan vooroordelen te wijten. Iemand kan gedurende 12 maanden bewust voor de werkloosheid kiezen en toch perfect bij de arbeidsmarkt blijven aansluiten en van alles op de hoogte blijven. Hoewel hij klaar is om erin te vliegen, wordt hij met een negatief vooroordeel geconfronteerd. Een potentiële werkgever zou zich immers kunnen afvragen waarom hij gedurende 12 maanden werkloos is geweest. Dat speelt mee.

Los daarvan zijn mensen na 12 maanden dikwijls ook niet meer zo gemakkelijk in staat om aan het werk te gaan. Langdurige werkloosheid is helaas zelf de belangrijkste reden van langdurige werkloosheid. Wie denkt rustig calculerend zijn positie te optimaliseren door 12 maanden werkloos te zijn om dan opnieuw werk te vinden en de werkhervattingstoelag te krijgen, neemt een groot risico. U hebt gelijk: voor wie zo denkt, is de verleiding er. We moeten die personen echter duidelijk maken dat ze een risico nemen. Bij een bedrijf gaan aankloppen als je pas afgedankt bent, is helemaal iets anders dan daar aankloppen als je al 12 maanden geleden bent afgedankt.

Ik heb de federale premier duidelijk gemaakt dat Vlaanderen inspanningen wil doen en daar meer geld voor heeft dan de federale overheid. We moeten dubblures echter vermijden. Als iemand geld uit zijn zak

moet halen om oudere werknemers te helpen, dan zijn het misschien in de eerste plaats de gewesten. De federale overheid moet zich vooral richten op het in orde krijgen van de rekeningen van de sociale zekerheid en de schatkist. Dat is mijn politiek oordeel. Vanuit onze budgettaire meer comfortabele positie moeten we dit soort verantwoordelijkheid opnemen. We moeten bereid zijn om financieel over de brug te komen. Onze belangrijkste hinderpaal in het succes is niet de federale werkhervattingstoelag, maar de federale uitstapsystemen.

Ik wil met een positieve noot eindigen. Er zijn al dingen gerealiseerd via het jongste Vlaamse werkgelegenheidsakkoord en er is het federale eindeloopbaan debat. De Vlaamse Regering heeft tijdens de Septemberverklaring gezegd dat er binnenkort extra middelen komen om nog meer te doen voor de eindeloopbaanproblematiek. Alles moet netjes op een rij worden gezet. We moeten inderdaad geen maatregelen nemen om op televisie te komen, maar wel om mensen aan het werk te krijgen.

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Hoe sneller mensen worden tewerkgesteld als ze werkloos zijn, hoe beter. Een jaar werkloos zijn, is soms al fataal om in een definitieve situatie verzeild te geraken. Indien mensen van 51 tot 59 jaar inspanningen doen om snel aan het werk te gaan, worden ze gestraft. Dat brengt een ernstig financieel nadeel met zich mee. Ik redeneer nu misschien pervers door te stellen dat dit de Vlaamse overheid minder kost en dat mensen toch aan het werk gaan. Het is echter niet correct dat mensen worden gestraft omdat ze inspanningen doen om vroeger aan het werk te gaan. Het is dan ook beter dat de federale maatregel op de Vlaamse wordt afgestemd. U kunt dat misschien aankaarten op het interministerieel overleg.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Mijnheer de minister, we zijn niet betrokken bij de federale onderhandelingen, en dat is ook niet onze vraag. Het is misschien wel opportuun dat u verslag uitbrengt over de resultaten omdat dit onze betrokkenheid bij de problematiek vergroot.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de overheveling van de professionele integratie van personen met een handicap naar de VDAB

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, in het kader van de hervorming Beter Bestuurlijk Beleid wordt het hele beleid inzake professionele integratie van personen met een handicap in de reguliere arbeidsmarkt overgeheveld van het departement Welzijn naar het departement Werkgelegenheid, tegen 1 januari 2006.

Voor het Vlaams Fonds was er inzake professionele integratie in de reguliere arbeidsmarkt uiteraard slechts één doelgroep: een waarmee het Vlaams Fonds vanuit zijn andere opdrachten heel vertrouwd was. Wanneer BBB een feit zal zijn, zal de professionele integratie worden toevertrouwd aan de VDAB. Dat is een instelling met een andere werking, cultuur en beleidsvoering. Ze heeft een waaier van doelgroepen en probeert uiteraard voor al deze doelgroepen te werken. De vrees bestaat dan ook dat de specifieke aandacht die vandaag wordt besteed aan personen met een handicap op zoek naar werk, verloren zal gaan in een poging de grote massa van werklozen aan het werk te krijgen. De overgangperiode zorgt ook voor onzekerheid bij de centra voor gespecialiseerde voorlichting bij beroepskeuze, de centra voor beroepsopleiding en de arbeidstrajectbegeleidingsdiensten.

Mijnheer de minister, in welke fase bevindt zich de voorbereiding van de overdracht van het beleidsdomein professionele integratie van personen met een handicap van het departement Welzijn naar het departement Tewerkstelling? Hoe wilt u garanderen dat bijzondere aandacht wordt besteed aan de integratie van personen met een handicap in de reguliere arbeidsmarkt? Welke voorstellen heeft de VDAB hieromtrent naar voren geschoven? Is er al overleg gepleegd met de dienstverlenende organisaties die bezig zijn met de professionele integratie van personen met een handicap over hoe de overheveling zal gebeuren?

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me graag aan bij de bekommernissen van mevrouw Van der Borgh. In deze commissie is al geregeld over dit onderwerp gesproken. In het afgelopen werkjaar is hierover zelfs een hoorzitting georganiseerd. De overheveling biedt enorme mogelijkheden inzake een geïntegreerd beleid ten voordele van deze doelgroep, maar de speciale methodieken en bijzondere begeleidingsvormen mogen niet verloren gaan.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, geachte collega's, de voorbereiding van de overdracht van het beleidsdomein professionele integratie van personen met een handicap bevindt zich nog steeds in de eerste fase van de bestuurlijke overdracht. Hierbij waken we erover dat de continuïteit na de overdracht zonder inhoudelijke wijzigingen aan de regelgeving wordt gegarandeerd.

Een drietal werkgroepen volgen dit proces op: een technische, een politieke en een juridische. In de eerste helft van dit jaar is op initiatief van minister Van Brempt en mezelf een stuurgroep Overheveling opgericht. Ze is samengesteld uit mensen van de kabinetten van Welzijn, Sociale Economie en Werk, en met mensen van de betrokken administraties: het Vlaams Fonds, de VDAB, de administratie Werkgelegenheid en de veranderingsmanagers van de beleidsdomeinen Welzijn en Werk. Deze stuurgroep bereidt de bestuurlijke overdracht vooral op technisch vlak voor, door knelpunten inzake personeel, budget, ICT en de VIPA-regelgeving en dergelijke uit te klaren en scherp te stellen.

Sinds juli wordt dit dossier op politiek niveau opgevolgd door een interkabinettenwerkgroep waarin de drie betrokken kabinetten zetelen. Een voorstel van beslissing is in de maak op het vlak van personeel, budget, huisvesting en ICT. De vordering van dit dossier is ook afhankelijk van beslissingen en uit te vaardigen richtlijnen op het niveau van de hele BBB-aanpak. De overdracht van het beleid inzake professionele tewerkstelling van personen met een handicap past immers in de BBB-operatie die wordt geleid door minister Bourgeois. Er zijn duidelijke richtlijnen nodig om erover te waken dat de overdracht in elk beleidsdomein op een consistente wijze gebeurt. Dat impliceert bijvoorbeeld dat voor apparaatskos-

ten het budgettaire plaatje nog niet volledig op punt kan worden gesteld.

Een afzonderlijke juridische werkgroep Regelgeving is tegelijkertijd met hoger genoemde werkgroepen werkzaam. Daarin werken juristen van de VDAB en de administratie onder leiding van juristen van het Vlaams Fonds aan de voorbereiding van de noodzakelijke overgangsbesluiten en samenwerkingsakkoorden. Vanaf oktober biedt het Vlaams Fonds op dit vlak extra ondersteuning zodat de overgangsbesluiten tijdig kunnen worden uitgevaardigd.

Al deze processen moeten ervoor zorgen dat de overgang van de sector naar het nieuwe beleidsdomein van Werk en Sociale Economie juridisch correct verloopt, zonder dat de continuïteit van werken in het gedrang komt.

In de mededeling van de Vlaamse Regering van 29 april 2005 werden de verschillende instrumenten van overleg toegelicht die de aansturing en vertegenwoordiging van de sector professionele integratie bij het beleidsdomein Werk en Sociale Economie moeten garanderen. Op die manier zal erover worden gewaakt dat de eenheid van het beleid inzake professionele integratie van personen met een handicap gewaarborgd blijft. In deze aansturingsorganen is afgesproken dat via periodiek overleg het betrokken gespecialiseerd middenveld advies kan verlenen inzake het operationele arbeidsmarktbeleid.

Verder heeft de VDAB het initiatief genomen om, rekening houdend met het advies van de SERV over de operationalisering van het begrip 'arbeidsgehandicapten', nu reeds een werkgroep op te richten met vertegenwoordigers van het ATB-netwerk en van organisaties van personen met een handicap om ook de inhoudelijke aspecten van de overheveling uit te werken. In eerste instantie zal in de VDAB worden gezocht naar een eigen instrumentarium voor de indicering en trajectbepaling. Op deze manier worden ook de actoren zelf betrokken bij de operationalisering van de overheveling.

Er worden een actieplan en een timing opgesteld. Ze worden binnenkort besproken met de SERV-partners. Ondertussen blijft iedereen op de hoogte over de stand van zaken via het periodiek overleg in de ad-hoccommissie voor professionele integratie in het VF.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik blijf bekommerd om de goede afloop van de voorbereidende fase. Ik heb het gevoel dat er nog veel werk aan de winkel is, maar 1 januari is niet veraf meer. Kunt u garanderen dat de overdracht niet chaotisch zal verlopen?

De voorzitter: Mevrouw Merckx heeft het woord.

Mevrouw Trees Merckx-Van Goey: Vorige week is hier het 25-jarig bestaan van de Federatie van de Beschutte Werkplaatsen VLAB gevierd. De VLAB staat achter het initiatief, maar benadrukt dat de tijd dringt. Ik neem aan dat de ministers Van Brempt en Vandenbroucke er alles zullen aan doen om op 1 januari 2006 effectief van start te kunnen gaan en dat ze daarover geen twijfel laten bestaan.

Minister Frank Vandenbroucke: Daar ga ik van uit. We doen onze uiterste best.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
